

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1128432

DAŇOVÁ POLITIKA SR

2010

Ivona Kuczmanová

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU**

**DAŇOVÁ POLITIKA SR
Bakalárska práca**

Študijný program:	Ekonomika podniku
Študijný odbor:	3.3.16. Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Školiteľ:	prof. Ing. František Kuzma, PhD.

Nitra 2010

Ivona Kuczmanová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Ivona Kuczmanová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Daňová politika SR“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 3. mája 2010

Ivona Kuczmanová

Pod'akovanie

Touto cestou sa chcem pod'akovať svojmu vedúcemu práce prof. Ing. Františkovi Kuzmovi, PhD. za cenné rady, pomoc a odborné vedenie pri spracovaní témy bakalárskej práce.

Abstrakt

Nevyhnutným prostriedkom pre efektívne fungovanie štátu je využívanie daňovej politiky. Napriek tomu, že Slovenská republika je súčasťou EU a prebieha u nás daňová harmonizácia a koordinácia, daňová politika je výsadou daňovej suverenity. Cieľom tejto bakalárskej práce je priblížiť problematiku daňovej politiky. Naša práca je rozdelená na tri kapitoly. Prvá kapitola objasňuje základne pojmy ako daň, daňová politika, daňová sústava. Zaoberáme sa tu aj charakteristikou daňových funkcií a daňových princípov. V druhej kapitole sa v stručnosti budeme venovať dvom významným reformám, ktoré sa uskutočnili v Slovenskej republike. Ďalej sa tu sústreďíme na súčasnú podobu slovenskej daňovej sústavy, kde sa zameriame aj na jednotlivé členenie daní. Posledná kapitola je venovaná analýze plnenia daňových príjmov a jej porovnaniu s predchádzajúcimi rokmi, z dôvodu že práve tie tvoria dôležitý zdroj príjmov štátu. Na záver možno zhrnúť, že napriek priaznivej situácii v oblasti plnenia daňových príjmov štátneho rozpočtu, plánovaných na obdobie 2009 a 2010 je v tretej kapitole aktuálne vidieť negatívny vplyv hospodárskej krízy na daňové príjmy.

Kľúčové slová : daň, daňová sústava, daňová reforma, priame dane, nepriame dane, daňové príjmy

Abstract

For effective government is necessary the right use of taxes policy. Despite of fact, that Slovak republic is a part of European Union and our taxes harmonization and coordination is in the progress, our taxes policy is a privilege of taxes suverenity. The main goal of this bachelor work is to better understanding of taxes policy. Our study is divided into three chapters. First one shows basics terms such as tax, taxes policy, taxes system. We deal with taxes functions and taxes principles. In second chapter we will write about two main reforms in Slovak republic. Our next goal will be today's Slovak taxes policy, mainly about separate taxes. Last chapter is about analysis of charging taxes income and compare with previous years because it is the most important thing of republic income. In the conclusion of my study is visible one fact, that despite of favourable situation in area of filling income, planned on 2009 and 2010, in third chapter we will see negative influence of economy crisis on taxes income.

Key words: tax, taxes system, tax reform, direct taxes, indirect taxes, taxes income

Obsah

Obsah	5
Úvod	6
1 Prehľad súčasného stavu problematiky daní	7
1.1 Vymedzenie základných pojmov daňovej politiky	7
1.2 Daňové princípy	14
1.2.1 Uplatňované princípy zdanenia.....	14
1.3 Funkcie daní	17
2 Cieľ práce.....	19
3 Metodika práce.....	20
4 Daňová politika SR	21
4.1 Daňová reforma z roku 1993	21
4.2 Daňová reforma 1. mája 2004	22
4.3 Charakteristika daňovej sústavy a jej členenie	24
4.3.1 Dane z príjmov.....	25
4.3.2 Nepriame dane	26
5 Analýza plnenia daňových príjmov za obdobie rokov 2005 až 2009.....	30
Záver	38
Zoznam použitej literatúry	40
Zoznam príloh	44

Úvod

„Dane sú to, čo platíme za civilizovanú spoločnosť.“

Sudca Oliver Wendell Holmes

Problematika daní púta pozornosť verejnosti od dávnej minulosti až po súčasnosť. Súčasťou fiškálnej politiky štátu je daňová politika, ktorá využíva daňové nástroje na ovplyvnenie sociálnych a ekonomických procesov v spoločnosti. Dane v podmienkach trhovej ekonomiky predstavujú dôležitý zdroj plnenia štátneho rozpočtu. Vyskytuje sa tu teda závislosť medzi výškou daňových príjmov a stavom verejných financií.

Danú tému sme si vybrali, pretože problematika daňovej politiky SR je veľmi aktuálna a aj z pohľadu jej ovplyvňovania hospodárskou krízou. Už zo samotného názvu našej práce Daňová politika SR vyplýva na akú oblasť sa zameriame. V prvej kapitole sa sústredíme na vysvetlenie základných pojmov ako daň, daňová sústava, daňová politika, na ktoré ma každý autor iný uhol pohľadu. Ďalej sa tu venujeme aj stručnému popisu jednotlivých funkcií daní a daňových princípov.

V druhej kapitole sa zameriavame na hodnotenie súčasnej daňovej sústavy Slovenskej republiky. Na úvod druhej kapitoly v krátkosti priblížime dve významné daňové reformy, ktoré zohrali významnú úlohu v ekonomickej oblasti. Následne sa budeme zaoberať popisom jednotlivých priamych a nepriamych daní.

Poslednú kapitolu, čiže tretiu budeme orientovať na analýzu daní z pohľadu daňových príjmov štátneho rozpočtu v období od roku 2005 až po rok 2009. Budeme tu porovnávať plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu za uvedené roky. Komparáciu uskutočníme na základe jednotlivých druhov daní a zároveň aj ich podielu na celkových daňových príjmoch štátneho rozpočtu

V závere budeme konštatovať uhol pohľadu na túto dosť náročnú problematiku, čiže na vývoj plnenia daňových príjmov štátneho rozpočtu.

1 Prehľad súčasného stavu problematiky daní

Problematike daní je veľmi rozsiahla téma, ktorej sa už oddávna venuje veľká pozornosť, pretože tvoria nevyhnutnú súčasť organizácie spoločnosti. V trhovom hospodárstve je daň najvýznamnejším nástrojom hospodárskej politiky. Na dane sa môžeme pozerat' z viacerých uhľov pohľadu, preto by som začala najskôr vymedzením pojmov ako daň a daňová politika.

1.1 Vymedzenie základných pojmov daňovej politiky

Z hľadiska podrobnej analýzy daňovej politiky v SR je nevyhnutné analyzovať základne pojmy, akými sú daň alebo daňový systém. Keďže ide o rozsiahlu tematiku, taktiež existuje viacero názorov na teoretické východiská daňovej politiky a z toho dôvodu uvediem, len vybrané citácie základných pojmov.

„Daň možno definovať ako povinnú, zákonom určenú platbu do verejného rozpočtu. Je to neúčelová platba, neekvivalentná a pravidelne sa opakujúca buď v intervaloch, alebo pri rovnakých skutočnostiach a je nenávratná.“ [Harumová, 2002]

Ako uvádza **Kubátková K.** (2006) daň predstavuje transfer finančných prostriedkov od súkromného k verejnému sektoru. Daň je definovaná ako povinná, nenávratná, zákonom určená platba do verejného rozpočtu. Daň sa pravidelne opakuje v časových intervaloch (napr. každoročné platenie dane z príjmu), alebo je nepravidelná a platí sa za určitých okolností (napr. pri každom platení nehnuteľností).

Czillingová J. (1999) konštatuje, že daň je povinná, zákonom určená, nenávratná, spravidla opakujúca sa platba štátu v určenej výške a v stanovenej lehote. Zaťažuje fyzické i právnické osoby, ktoré ju musia odvádzať do štátneho rozpočtu podľa všeobecne platných pravidiel bez poskytnutia akejkoľvek protihodnoty. Daň plní hlavne fiškálnu úlohu ako najdôležitejší príjem štátneho rozpočtu. Je neekvivalentnou platbou, prostredníctvom ktorej si štát zabezpečuje podiel zisku a majetku jednotlivých daňových

subjektov. Dane sú svojim spôsobom aj faktorom riešenia sociálnej problematiky. Nie je to primárny cieľ daňovej politiky, ale mnohokrát rovnaké zdanenie ekonomických subjektov s rozdielnymi sociálnymi podmienkami znamená v skutočnosti nerovnosť ich daňového zaťaženia. Daňová politika je vhodným nástrojom aj regionálnej problematiky. Dane sa odvádzajú nielen do štátneho rozpočtu, ale aj do územných rozpočtov, a to hlavne formou vlastných daní a poplatkov.

Ako píše **Árendáš M.** (2007) daň je jedným z najvýznamnejších nástrojov hospodárskej politiky štátu. Ak má byť daňová sústava ako celok efektívna, mala by sklbiť potreby štátu, štátneho rozpočtu a záujmov podnikateľskej sféry, čo je však dosť ťažké. Na jednej strane sa štát prostredníctvom vyšších daní snaží odčerpať čo najviac finančných prostriedkov, na druhej strane je tu snaha podnikateľských subjektov o minimalizáciu daní. Stanoviť optimálnu daňovú sústavu nie je preto jednoduché. Ideálnou výškou dane je taká výška, ktorá zabezpečí potrebné množstvo finančných prostriedkov do štátneho rozpočtu, ale pritom neznižuje podnikateľskú aktivitu. Dane ako najdôležitejší príjem do štátneho rozpočtu plnia predovšetkým fiškálnu úlohu, ale treba venovať pozornosť aj národohospodárskemu a sociálnemu aspektu daní.

Schultzová A. (2002) tvrdí, že dane tvoria významnú zložku príjmov verejných rozpočtov, vzniká istá závislosť medzi výškou príjmov a výdavkov verejných rozpočtov. Na druhej strane sú dane jedným z dôležitých ekonomicko-finančných nástrojov vlády, ktorým môže ovplyvňovať celý ekonomický proces. Ekonóm musí vidieť problematiku daní v širších súvislostiach a musí vedieť nielen to, aký je súčasný daňový systém, ale i to, prečo je takto koncipovaný, aké sú väzby medzi daňami a makroekonomickými ukazovateľmi, ako dane vplývajú na záujem o investovanie, na nezamestnanosť, ale aj na infláciu či na dovoz a vývoz. Daňami vláda zasahuje do života spoločnosti (a to tak priamo, ako aj nepriamo), avšak každá daň ma odlišný význam a ekonomické a sociálne dôsledky.

Ako tvrdia **Bernard & Colli.** (1992) daň je povinná platba odovzdávaná štátu alebo miestnym správam s cieľom uhrádzať verejné výdavky. Dane sú nástrojom

ekonomickej politiky, podporujú iniciatívu vlastníkov, napríklad rozličnými výhodami pri dani z príjmov.

Ako vyššie vidieť, definícií pojmu daň je viacero, čo závisí od toho, z akého hľadiska ho odborníci analyzujú a taktiež, aké bolo historické pozadie tvorby konkrétnej definície pojmu daň. Na ilustráciu ešte uvedieme niektoré vymedzenia dane, napr. je to cena za ochranu majetku a života, daňou platíme za civilizovanú spoločnosť tuto vetu vyslovil sudca Oliver Wendell Holmes, daň je povinný príspevok daňového subjektu na úhradu verejných výdavkov a podobne. Ak by sme chceli zhrnúť pojem daň, je veľmi dôležité vymedziť, či ju analyzujeme z ekonomického alebo právneho hľadiska. Zjednodušene by sme ju mohli definovať ako peňažnú platbu, ktorú ukladá štát povinne fyzickým a právnickým osobám formou zákona a zabezpečuje si čiastočne svoju fiškálnu politiku.

Okrem základných formulácií pojmu daň, niektorí ekonómovia svoju definíciu orientujú prostredníctvom vymedzenia základných úloh daní alebo daňového systému. Vychádzajúc z uvedeného poukážeme ďalej na ináč koncipované definície.

Zubuľova A. (2008) zdôrazňuje že ekonómovia nechápu úlohu daní len pasívne, to znamená ako zdroj peňažných prostriedkov pre verejné rozpočty, ale chápu aj ich aktívne pôsobenie na daňovníkov a celý ekonomický systém. Aktívna daňová politika sa realizuje prostredníctvom priamych a nepriamych daní. Podstatou aktívnej daňovej politiky je snaha vlády poskytnúť výhodu určitým druhom činností, respektíve skupinám daňovníkov. Pri priamych daniach sa aktívna daňová politika môže realizovať napríklad vo forme aplikácie nižšej sadzby dôchodkovej dane na určité druhy príjmov, ďalej prijatím osobitných podmienených opatrení, najčastejšie používaným spôsobom sú výhody na strane nákladov. Pri nepriamych daniach sa aktívna politika realizuje takmer výlučne prostredníctvom zmeny sadzieb dane.

Ako uvádza **Ricardo D.** (1980) vo svojom diele „Zásady politickej ekonómie a zdaňovania“ tvrdí že všetky dane musia dopadnúť buď na kapitál alebo na dôchodok. Ak dopadajú na kapitál musia proporcionálne zmenšiť ten fond, ktorého veľkosťou sa musí vždy riadiť výrobná činnosť krajiny, ak dopadajú na dôchodok musia, buď zmenšiť

akumuláciu, alebo donútiť daňových poplatníkov, aby usporili množstvo daní tým, že príslušne znížia svoju predchádzajúcu neproduktívnu spotrebu nevyhnutných a prepychových životných potrieb. Ricardo tvrdí že, človek túži po tom, aby si udržal svoje postavenie v živote a zachoval svoje bohatstvo na tej výške, ktorú už raz dosiahol, toto spôsobuje, že väčšina daní, či z kapitálu alebo dôchodku sa platí z dôchodku. Preto s rastom zdanenia, alebo zvyšovania výdavkov vlády, ročne množstvo predmetov spríjemňujúcich život obyvateľstva sa musí znižovať. Vláda by mala robiť takú politiku, aby podnecovala úsilie obyvateľstva v tom smere a nikdy neukladala také dane, ktoré nevyhnutne dopadajú na kapitál, pretože by tým zasiahla fondy určené na vydržiavanie práce, čo by znížilo budúcu výrobu krajiny.

Sivák R. (2001) konštatuje, že dane a daňová politika môžu ovplyvňovať ekonomickú aktivitu jednotlivých trhových subjektov a tým aj celkovú výkonnosť ekonomiky. Výška daní vo veľkej miere determinuje celkový objem disponibilných dôchodkov jednotlivých trhových subjektov, podnikavosť firiem, výšku úspor a investícií, celkový objem výroby, zamestnanosť a sociálne podmienky obyvateľstva. Dane majú vplyv aj na výšku úspor ako zdroja investícií najmä do fyzického, ale aj ľudského kapitálu. Vysoké daňové zaťaženie oslabuje motiváciu ľudí pracovať, šetriť a investovať, čo spomaľuje tempo ekonomického rastu. Skúsenosti mnohých krajín ukazujú, že vysoké daňové zaťaženie a naopak, nízke daňové zaťaženie nepomáha rýchlejší a trvalejší ekonomický rast, zníženie daňových únikov, príliv kapitálu zo zahraničia, zvýšenie iniciatívy, aktivity a podnikavosti ľudí.

Bojňanský J. (2008) vychádza z predpokladu že v súčasnosti jednotliví autori definujú dane z rôznych hľadísk. Najčastejšie sa pritom vychádza z hľadiska formálno-právneho a z hľadiska finančno-ekonomického.

Finančno-ekonomické hľadisko vyjadruje obsahovú stránku pojmu daň. Podľa tohto hľadiska pojem daň predstavuje fiškálny (finančný) vzťah medzi daňovým subjektom a verejným rozpočtom upravený zákonom, ktorý využíva verejný sektor (vláda, samospráva) na zabezpečenie sledovaných cieľov. Z definície vyplýva, že sa jedná o fiškálny vzťah medzi daňovým subjektom, t. j. daňovníkom a platiteľom dane na jednej strane a verejným rozpočtom, t. j. štátnym rozpočtom a s príslušným samosprávnym

rozpočtom na druhej strane. Pre tento vzťah je charakteristické, že sa jedná o jednostranný vzťah (daňový subjekt je povinný odovzdať do verejného rozpočtu určitú daň bez protihodnoty) a vynútiteľný vzťah.

Z druhej časti definície vyplýva samotný zmysel daní, ktoré sú prostriedkom na financovanie verejných potrieb štátu a samosprávy. Veľkosť daní ako rozhodujúcich zdrojov príjmov jednotlivých verejných rozpočtov je preto priamo závislá od schváleného rozsahu verejných výdavkov určených na financovanie verejných potrieb. V súvislosti s koncipovaním konkrétnej dane je potrebné okrem plnenia cieľov, súčasne prihliadať aj na dôsledky zavedenie tejto dane. Každá daň prináša so sebou makroekonomické, mikroekonomické a mimoekonomické dôsledky.

Podľa **Petrenku J.** (2000) sa dane uplatňujú ako dôležitý ekonomický nástroj, prostredníctvom ktorého možno ovplyvňovať množstvo ekonomických javov v spoločnosti, rozhodovanie a správanie ekonomických subjektov, tak podnikateľských subjektov, ako aj obyvateľstva. Dane a zdaňovanie sú pozorne sledovanou oblasťou takmer každého ekonomického subjektu, pretože prostredníctvom daní dochádza k presunu finančných prostriedkov zo súkromného sektora do sektora verejného a znižujú disponibilné zdroje súkromného sektora. Uplatňované dane sú regulačným nástrojom pri regulácii agregátnej ponuky a dopytu v súvislosti s uplatňovaním distribučnej a stabilizačnej funkcie zdanenia. Dane sú aj stimulačným nástrojom pri ovplyvňovaní ekonomických aktivít podnikateľskej sféry a obyvateľstva.

Lenártová G. (1999) tvrdí, že súhrnná definícia pojmu daň z ekonomicko-finančného hľadiska by mohla znieť takto : daň predstavuje fiškálny (finančný) vzťah medzi daňovým subjektom a štátom upravený zákonom, ktorý využíva vláda na zabezpečenie vytýčených cieľov. Z hľadiska obsahového vymedzenia pojmu daň sa v súčasnosti formulujú požiadavky, ktoré by mal spĺňať „dobrý daňový systém“. Najčastejšie sa medzi takéto požiadavky zaraďujú:

-výnos z daní by mal byť dostatočný, aby v rozhodujúcej miere kryl potreby verejných rozpočtov,

- rozloženie daňového bremena by malo byť spravodlivé a rovnomerné (požiadavka daňovej spravodlivosti sa dnes všade osobitne uvádza, a to najmä v tej súvislosti, aby sa dane nevyužívali na diskrimináciu),
- zvažovať miesto, kde sa daň ukladá (t. j. napr. či na daňovníka, domácnosť, firmy, dovoz atď.) a na koho bude dopadať daňové bremeno (čiže či môže nastať daňový presun – daňová incidencia),
- pred zavedením každej novej dane (ale i pri zmene existujúcej dane) prognózovať všetky jej dôsledky na daňové subjekty,
- právna perfektnosť, prehľadnosť v daňovom systéme a aby mali čo najnižšie náklady s daňovou agendou tak daňové orgány, ako i daňové subjekty.

Orviská M. (2001) konštatuje, že daňový systém je širší pojem než daňová sústava.

V zjednodušenom vyjadrení pod ním rozumieme:

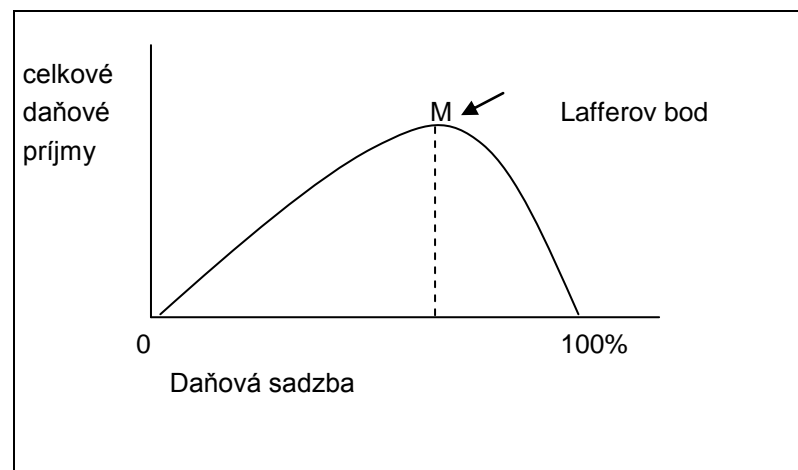
- a) sústavu daní
- b) právne, organizačne a technicky konštituovaný systém inštitúcií, ktoré zabezpečujú správu daní, ich vyrubenie, vymáhanie a kontrolu
- c) systém nástrojov, metód a pracovných postupov, ktoré tieto inštitúcie uplatňujú vo vzťahu k daňovým subjektom prípadne ďalším osobám

Prikláňa sa k názoru Josepha E. Stiglitz, že „dobrý“ (optimálny) daňový systém by mal mať päť nasledujúcich vlastností:

1. ekonomická efektívnosť – daňový systém by nemal brániť efektívnej alokácii zdrojov
2. administratívna jednoduchosť – daňový systém by mal byť relatívne jednoduchý a nenákladný z hľadiska správy
3. flexibilita – daňový systém by mal byť schopný pružne a v niektorých prípadoch dokonca automaticky reagovať na zmeny ekonomických podmienok
4. jednoznačný vzťah k politickému systému alebo politická priehľadnosť – daňový systém by mal všetkým občanom umožniť prehľad o tom, koľko a kam platia, aby výsledok zodpovedal skutočným preferenciám občanov
5. spravodlivosť- daňový systém by mal byť spravodlivý pri zdaňovaní rôznych skupín obyvateľstva.

P. A. Samuelson (1992) píše, že skupina na čele ktorej bol Arthur Laffer, Jude Wanniski, Norman Ture a Paul Craig Roberts, zdôrazňovala význam nízkych hraničných daňových sadziieb pre dobrú výkonnosť ekonomiky. Jedným z hlavných analytických nástrojov, ktoré táto skupina zaviedla, bola Lafferova krivka. Základný tvar možno interpretovať takto : pri nulovej daňovej sadzbe nebudú zrejme žiadne príjmy. Keby daň predstavovala 100% ,nikto by nebol taký hlúpy, aby pracoval, takže ani tu by neboli žiadne príjmy. Obidva konce krivky teda zatočené smerom nadol. Čo leží medzi tým? Tak ako daňové sadzby rastú od nuly smerom nahor, zvyšujú sa podľa tohto názoru aj celkové príjmy. Potom v určitom bode však začínajú ľudia menej pracovať a šetriť a presúvajú svoju činnosť do tieňovej ekonomiky. V bode M na obrázku dole dosahujú celkové príjmy štátnej pokladnice maximum. Krivka je niekedy znázornená tak, že vrchol Lafferovej krivky nastáva pri 50% daňovej sadzby, hoci nie je známe, že Laffer alebo ďalší jednoznačne tvrdili, že bod maximálnych príjmov nastáva pri daňovej sadzbe 50%. Ak daňová sadzba presiahne bod M nastane demotivačný vplyv preváži príjmový efekt. Daňové príjmy štátu sa teda v skutočnosti začnú znižovať, hoci daňové sadzby sa zvyšujú.

Obr. č.1. Lafferova krivka

Zdroj: P. A. Samuelson (1992)

Komplexne môžeme zhodnotiť na základe vykonanej analýzy vybraných definícií, že i keď odborníci nemajú ucelený jednotný názor na pojmy daň, jej úlohy, či daňový systém, napriek tomu vidíme v ich obsahu totožné základné prvky.

1.2 Daňové princípy

Daňové princípy, resp. zásady vyjadrujú určité požiadavky kladené na daňový systém. Ide o pravidlá, podľa ktorých sa spravujú jednotlivé dane a daňový systém ako celok. Predstavitelia rôznych ekonomických škôl v jednotlivých etapách vývoja spoločnosti a ekonomickej teórie formulovali rôznorodé princípy zdanenia. V praxi sa musí často uprednostniť jeden princíp respektíve skupina neprotichodných princípov a ostatné princípy sa dostávajú do úzadia. Nie je možné dosiahnuť súčasne naplnenie všetkých princípov. Z toho je zrejmé, že v praxi nemôže existovať optimálny daňový systém.

1.2.1 Uplatňované princípy zdanenia

Osobitnú pozornosť zameriam na A. Smitha, ktorý ako prvý formuloval ucelenú sústavu daňových princípov, ktoré v svojej podstate platia dodnes. Teraz sa zameriam na štyri princípy zdanenia A. Smitha, ktoré uvádza [Harumová, 2002] a sú to:

- 1) Princíp spravodlivosti
- 2) Princíp určitosti
- 3) Princíp pohodlnosti
- 4) Princíp zdanenia

- 1) Princíp spravodlivosti – vyjadruje požiadavku, podľa ktorej subjekt každého štátu by mal prispieť na podporu vlády tak ako je to len možné v proporcii k jeho patričným schopnostiam, t. j. v proporcii k dôchodkom, ktoré používa pod ochranou štátu. Dnes sa tento princíp prejavuje v dvoch protikladných koncepciách:
  - a) *Princíp platenia podľa úžitku* – vychádza z priamej väzby medzi zdanením a používaním verejných statkov. Daň sa pokladá za cenu platenú za poskytovanie týchto statkov štátom. V záujme zabezpečenia spravodlivosti by sa daň mala vyberať diferencovane, podľa hraničnej užitočnosti.
  - b) *Princíp platenia podľa schopnosti* – znamená že daňové subjekty sú individuálne daňovo zaťažené, a to podľa svojho ekonomického postavenia. Princíp platobnej schopnosti má dve roviny. Po prvé jednotlivci s rovnakou

placnou schopnosťou by mali platiť rovnako ide o horizontálnu spravodlivosť. Na druhej strane ide vertikálnu spravodlivosť kedy jednotlivci s vyššou placnou schopnosťou by mali platiť viac. S vertikálnou spravodlivosťou je spojená problematika miery progresivity zdanenia. Pričom horizontálna spravodlivosť sa zameriava na optimálnu základňu zdanenia, ktorá by mala čo najpresnejšie a najúplnejšie vystihovať celkové bohatstvo človeka, a to nielen vlastníctvom statkov, ale aj množstvo voľného času a celový stav uspokojovania jeho potrieb. Takýto typ základne nie sme schopní definovať a v praxi sa stretávame najčastejšie s dôchodkom a spotrebou ako objektom zdanenia.

- 2) Princíp určitosti pri ňom musia byť daňové záväzky presne vymedzené tak, aby bol zabezpečený výklad daňového zákona rovnaký pre všetky subjekty zdanenia. Princíp určitosti ma za úlohu chrániť daňový subjekt pred výbercom daní, ktorému by bol inak vydaný na milosť a nemilosť.
- 3) Princíp pohodlnosti vyjadruje, že každá daň by sa mala vyberať vtedy a takým spôsobom, kde a ako sa to subjektu, ktorý daň platí, najlepšie hodí. Termín platenia, spôsob výberu daní a miesto platenia daní majú byť teda výhodné pred daňovníka.
- 4) Princíp efektívnosti predstavuje pomer medzi nákladmi na správu dane a jej výnosmi. Každá daň by mal byť premyslená a prepracovaná tak, aby obyvatelia platili čo najmenej nad „to“, koľko táto daň skutočne prináša do štátneho rozpočtu. Podľa Smitha existujú štyri spôsoby, ako môžu obyvatelia platiť viac, než daň prinesie do štátnej pokladnice:
  - a) Vyberanie dane môže vyžadovať veľký počet úradníkov, ktorých platy pohltia veľkú časť výnosu dane
  - b) Daň môže brániť podnikaniu obyvateľstva a môže ho odrádzať od toho, aby sa venovalo istým druhom povolani, ktoré by mohli živiť a zamestnávať veľa ľudí.
  - c) Exekúcie a iné tresty postihujúce tých, ktorí sa snažia dani uniknúť, ale nepodari sa im to, privádzajú ich často na mizinu a spôsobia to, že spoločnosť potom už nemá z ich kapitálu žiadny prospech.
  - d) Obyvatelia podrobení častým návštevám a nepríjemným prehliadkam vyberačov daní môžu byť vystavení mnohým zbytočným nepríjemnostiam, krivdám a šikanovaniu.

Napriek tomu, že uvedené princípy zdanenia podľa A. Smitha sú často používané odborníkmi z ekonomickej teórie i praxe, majú v sebe historické prvky a z toho dôvodu pre porovnanie uvádzame aj princípy zdaňovania podľa Králika J. a Sabayovej M. (2008), ktorí kladú dôraz hlavne na tieto zásady:

Zásada spravodlivosti a proporcionality - nerieši otázku, či samotné vyberanie daní je spravodlivé, ale to, aby čo najspravodlivejším bol spôsob ukladania a vyberania daní, t.j. musia byť spravodlivé *horizontálne* (rovnaké predmety zdanenia majú byť zdanené rovnako, napríklad príjmy, majetok alebo spotreba rôznych osôb majú byť zdanené tak isto bez ohľadu na povahu týchto osôb) aj *vertikálne* (subjekt, ktorý má vyššie príjmy, väčší majetok alebo spotrebu, platí vyššiu daň).

Zásada neutrálnosti, v tom zmysle, že daň nemá skresľovať hospodárske procesy a má v čo najmenšej miere ovplyvňovať ekonomické rozhodnutia subjektov. Keď subjekty začnú svoje správanie prispôbovať umelo a navyše zle vytvoreným daňovým normám, napr. preskupovať svoje príjmy, znižuje sa tým celospoločenská efektívnosť alokácie zdrojov.

Vylúčenie duplicity zdanenia napr. pri prechode od tvorby dôchodkov k ich spotrebe, alebo pri majetkových daniach.

Zásada jednoduchosti a jednoznačnosti preferuje jednoduché a jednoznačné pravidlá zdaňovania. Daňový systém má obsahovať len nevyhnutné minimum noriem, ktoré sú ľahko pochopiteľné a majú jednoznačný výklad. Zložitosť predpisov zvyšuje náklady a nároky na výpočet, výber a správu dane. Daňové predpisy musia byť jednoduché a zrozumiteľné pretože sú určené nie len pre správcov dane a odborníkov v oblasti daní, ale aj pre laikov v postavení daňových subjektov.

Zásada účinnosti - nikto nesmie poskytovať legálne možnosti k vyhýbaniu sa plateniu daní. Súčasne výnos z dane musí byť primerane vysoký, aby daň plnila svoju fiškálnu funkciu, t. j. celkové náklady na aplikáciu dane na strane daňových subjektov (napr. administratívne náklady) i štátnych orgánov (náklady na správu dane) musia byť primerané vo vzťahu k výnosom z dane.

1.3 Funkcie daní

Existencia daňového systému a využívanie jednotlivých daní sa deje prostredníctvom ich funkcií. Teda dôležitým nástrojom fiškálnej politiky sú dane. Nesmieme si pliesť funkcie dane s úlohami daní, ktoré sú konkrétne, môžu byť dočasné a závisia od toho, čo chce vláda v určitom období daňovou politikou dosiahnuť. To znamená, že funkcie dane sú relatívne stále, zatiaľ čo úlohy sa menia. Ako konštatuje **Schultzová A.** (2002) pod pojmom funkcia dane rozumieme to, čo je trvalé, čo je s ňou vnútorné späté, čo musí obsahovať každá daň, aby bola daňou. Funkcie daní súvisia s funkciami štátu.

P. A. Samuelson (1992) uvádza tieto hlavné ekonomické funkcie štátu v modernej zmiešanej ekonomike:

- vytváranie zákonného rámca pre trhovú ekonomiku, ktorý určuje „pravidla hry“ v ekonomike
- určenie makroekonomickej stabilizačnej politiky – využívaním fiškálnej a monetárnej politiky zmierniť ekonomické cykly – stabilizačná funkcia
- ovplyvňovanie alokácie zdrojov na zvýšenie ekonomickej efektívnosti – alokačná funkcia
- zavádzanie programov, ktoré ovplyvňujú rozdeľovanie dôchodkov – distribučná funkcia

Podľa **Schultzovej A.** (2007) dane plnia tri základne funkcie:

- a) alokačnú funkciu
- b) distribučnú a redistribučnú
- c) stabilizačnú

Alokačnú funkciu umiestnením vládnych výdavkov a ich optimálnym rozdelením, medzi verejnú a súkromnú spotrebu. Od funkcií, ktoré štát plní sa odvíja objem alokovaných prostriedkov v jeho rukách.

Redistribučná funkcia – ide o využitie daní na redistribúciu disponibilných zdrojov v záujme ich lepšieho využitia. Podstatou je umožniť, aby najmä dane plnili určitú úlohu pri ovplyvňovaní rozsahu a štruktúry výroby a spotreby. Miera a spôsob redistribúcie môžu

byť v jednotlivých krajinách rozdielne, najmä v závislosti od intenzity štátnych zásahov do hospodárskeho a spoločného diania. Redistribučná funkcia teda vyjadruje skutočnosť, že dane sú významným nástrojom pri rozdeľovaní disponibilných peňažných prostriedkov v záujme ich účelnejšieho využitia. Podstatou tejto funkcie je umožniť, aby dane, prípadne iné povinné peňažné platby mali aktívnu účasť na ovplyvňovaní rozsahu štruktúry výroby. U občanov sa naplňovanie tejto funkcie chápe v súvislosti s regulovaním výšky zdanenia podľa charakteru príjmového zdroja. [Grúň, 2001]

Stabilizačnú funkciu v záujme zmiernovania cyklických výkyvov v ekonomike. V historickom priereze názorov na túto funkciu daní predstavitelia klasickej ekonómie na ňu pozerali z pozície zabezpečenia neutrality daní. Dane by nemali zasahovať do ekonomickej aktivity, mali by sa využívať len na krytie neproduktívnych štátnych výdavkov (obrana, bezpečnosť, správa). Na rozdiel od klasickej ekonómie J. F. Keynes podporoval zásahy štátu ekonomiky. Dane zohrávajú rozhodujúcu úlohu, stávajú sa nástrojom makroekonomického riadenia, slúžia na utlmenie výkyvov v hospodárskom cykle a na dosiahnutie plnej zamestnanosti. To všetko kladie vysoké nároky na vyrovnanosť rozpočtu, resp. Cyklickú vyrovnanosť rozpočtu. [Schultzová, 2007]

Stabilizačnú funkciu z pohľadu aktuálnej praxe môžeme taktiež vidieť v aplikácií daňového mechanizmu ako stabilizátora podnikateľského sektora, či štátu ako takého. Praktickým príkladom sú prijaté protikrízové opatrenia formou novely daňovo právnych noriem, napr. zvýšenie nezdaniiteľnej časti základu dane z 19,2% na 22,5 % na roky 2009 a 2010.

2 Cieľ práce

Cieľom našej bakalárskej práce, ako sme si už načrtli v úvode je priblížiť význam a dôležitosť daňovej politiky, keďže predstavuje nenahraditeľnú súčasť rozpočtovej politiky a zhodnotiť plnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu za obdobie rokov 2005 až 2009. Na základe týchto údajov možno zistiť, či došlo k ich naplneniu. Dôležitosť daňovej politiky si však mnohí neuvedomujú, preto orientujeme túto prácu práve týmto smerom.

Naším zámerom je teoreticky poukázať na jednotlivé druhy daní platné v súčasnej daňovej sústave Slovenskej republiky. Pričom sme sa tiež orientovali na nepriame dane a to daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane konkrétne daň z piva, vína a liehu. Na základe toho zhodnotili, či je efektívne aby nová vláda zvýšila sadzby pre jednotlivé typy daní.

Naším cieľom bude aj zhodnotiť plnenie daňových príjmov, zaujať k tomu stanovisko, a zároveň zhodnotiť situáciu v danom období a porovnať ju z aktuálnymi ekonomickými údajmi. Predpokladom vyvodenia formulovania správnych záverov vyplývajúcich z uskutočnenej analýzy, bolo získanie informácií o plnení daňových príjmov za daný časový horizont.

Preto našim parciálnym cieľom je porovnanie každého roku samostatne a následná komparácia s predchádzajúcim rokom. Na základe týchto výsledných údajov možno konštatovať, či bude za dané obdobie splnené naplnenie daňových príjmov štátneho rozpočtu.

Skôr ako sa však začneme venovať nasledujúcej časti bakalárskej práce, zhrnieme si podstatné náležitosti tejto práce v súvislosti s použitými metódami a metodikou.

3 Metodika práce

Objektom spracovania bakalárskej práce je daňová politika Slovenskej republiky. Pričom na spracovanie tejto práce sa využívali sekundárne zdroje údajov, ktoré boli už aj v minulosti verejne dostupne v nadväznosti na iné výskumné práce.

Pri získavaní informácií sme sa zamerali na:

- a) identifikáciu potrebných údajov
- b) nájdenie informačných zdrojov
- c) získanie potrebných údajov
- d) komparácia a prípadne odstránenie nepotrebných informácií
- e) využite týchto údajov v práci

Pri tvorbe tejto práce sme využívali viac externé zdroje, ako interné. Ako sme už spomínali z externých zdrojov sme využívali najmä štatistické údaje dostupne na stránke Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky, ďalej sme využívali aj publikované materiály ako odborné knihy. Interné zdroje sme získali na základe konzultácie z daňovým hovorcom daňového riaditeľstva, ktorý poskytol viaceré podnetné a inovatívne informácie k tejto danej problematike.

V práci sme využívali analýzu, prostredníctvom ktorej som rozobrali základné pojmy a daňovú sústavu ako celok a následne, ako jednotlivé typy daní. Ďalej tu boli využité aj komparatívne metódy, prostredníctvom ktorých sme porovnávali daňovú politiku SR v mnou vybraných skúmaných rokoch 2005 až 2009 a plánovaný stav s aktuálnym. Jednotlivé druhy daňových príjmov sme prepočítali konvertibilným kurzom, kde 1 EURO je 30,126 SKK. S využitím matematicko-štatistických metód sme vytvorili grafy, konkrétne stĺpcový graf a koláčový graf. Pomocou stĺpcového grafu porovnáваме napr. percentuálne daňové plnenie príjmov, rozpočet skutočný a plánovaný.

4 Daňová politika SR

V predchádzajúcej kapitole sme charakterizovali základne pojmy daňovej politiky, funkcie a princípy. Dá sa povedať, že daňový systém je najširší pojem v oblasti praxi a teórie zdaňovania. Minimálny rozmer tvorí daňová sústava, čiže štruktúra daní, ktoré sa v danom teritóriu používa a daňová správa. Najskôr sa zameriame na dve významne reformy ktoré najviac ovplyvnili náš daňový systém a daňovú politiku v SR. Naše odôvodnenie vyplýva aj z názorov viacerých ekonómov, ktorí považujú práve tieto dve daňové reformy za relevantné a významné pre daňovú politiku v SR. Následne po ich analýze prejdeme plynule k aktuálnej daňovej sústave SR

4.1 Daňová reforma z roku 1993

Táto daňová reforma výrazne zmenila doterajší daňový systém, ktorý zodpovedal administratívne modelu riadenia a zároveň ho priblížila daňovým sústavám krajín s trhovým hospodárstvom. Pred 17 rokmi bola uskutočnená výrazná daňová reforma, kde došlo k prechodu od centrálne plánovaného hospodárstva k trhovo orientovanej ekonomike. Dátum 1. január 1993 bol prelomovým obdobím v historickom vývoji slovenského daňového systému. Túto reformu považujeme za zásadnú, pretože jej snahou bolo priblíženie daňového prostredia k vyspelým krajinám. Novozavedená daňová sústava zodpovedala dlhodobému cieľu Slovenskej republiky, vstupu do Európskej únie. Doterajšiu daň z obratu nahradili daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane. Najmä v prípade týchto dvoch daní sa pri tvorbe novej koncepcie vychádzalo z daňových sústav platných v krajinách Európskej únie. Systém notárskych poplatkov nahradila daň darovacia, dedičská a daň z prevodu a prechodu nehnuteľnosti. Ďalej nastáva prechod od analytického zdaňovania jednotlivých druhov príjmov k univerzálnemu zdaneniu príjmov, čiže rad analytických daní z príjmov nahradila syntetická daň z príjmov. Zároveň dochádza aj k oddeleniu financovania výdavkov na podporu v nezamestnanosti a na dôchodkové, nemocenské, zdravotné zabezpečenie od daňového systému.

Daňové zákony platné od roku 1993 boli veľakrát novelizované, išlo v podstate o zmeny súvisiace s realizáciou cieľov a zámerov finančnej politiky štátu v danom období. V daňovej sústave nenastali žiadne závažnejšie zmeny až do konca roka 2003.

Novozavedenú sústavu daní, ktorú upravoval zákon č. 212/1992 ZB. o sústave daní, tvorili nasledujúce druhy daní:

1. daň z pridanej hodnoty
2. spotrebné dane a to:
  - a) daň z uhl'ovodíkových palív a mazív
  - b) daň z liehu
  - c) daň z piva
  - d) daň z vína
  - e) daň z tabaku a tabakových výrobkov
3. Dane z príjmov:
  - a) daň z príjmov fyzických osôb
  - b) daň z príjmov právnických osôb
4. Daň z nehnuteľnosti
5. Daň cestná
6. Daň z dedičstva a darovania
7. Daň z prevodu nehnuteľností
8. Dane na ochranu životného prostredia

4.2 Daňová reforma 1. mája 2004

Vzhľadom na skutočnosť, Slovenská republika sa 1. mája 2004 stala novým členským štátom Európskej únie, bolo nevyhnutné, aby daňová reforma priblížila svoj daňový systém v duchu koordinácie daňových politík členských štátov tak, aby bol v súlade s predpismi Európskej únie. Táto reforma je považovaná za najúspešnejšiu v medzinárodnom meradle. Jej prioritným cieľom bolo transformovať slovenský daňový systém na jeden z najkonkurencieschopnejších v EU.

V roku 2004 sa uskutočnila na Slovensku zásadná daňová reforma, ktorá sa stretla zo značným pozitívnym ohlasom. Dôvodom bolo prijatie rovnakej daňovej sadzby pre fyzické ako aj právnické osoby a tiež pre daň z pridanej hodnoty. Zámerom bolo rovnaké zdaňovanie všetkých druhov príjmov bez ohľadu na ekonomický charakter aktivity. Nastáva oslobodenie od daní, ktoré komplikovali daňový systém a umožňovali dostupnosť pre daňové úniky, boli zrušené výnimky, špeciálne režimy.

Prínosmi rovnej dane bolo napr. že sa znížili náklady a nároky na výpočet, výber a správu daní. Vyšší príjem sa zdaňoval viac, čiže sa jedna o rovnaké zdaňovanie pri rovnakej výške príjmu. Ďalej sadzba dane bola rovnaká, bez ohľadu akú činnosť daňovník vykonával. Je dôležité skonštatovať, že daňová reforma vytvorila priaznivé podnikateľské a zároveň aj investičné prostredie. Veľkým prínosom bol presun daňového bremena z priamych na nepriame dane, čo znamená presun zdaňovania výroby k zdaňovaniu spotreby. Taktiež sa odstránilo dvojité zdanenie príjmov. Priniesla niekoľko nových zákonov ohľadom zdaňovania príjmov, ziskov, taktiež kapitálového majetku, DPH. Ďalej prišli zmeny aj pri spotrebných, či majetkových daniach. Zmeny, ktoré súviseli s daňou z príjmu fyzických osôb sa týkajú zavedenia 19% sadzby dane, výpočtu základu dane a nezdaniteľných častí základu dane, ktoré sa upravili tiež o položky oslobodené od dane. Nastala tu eliminácia 21 rôznych spôsobov zdanenia príjmov. Pričom sa odstránilo aj 5 daňových sadzieb v daňových pásmach pri dani z fyzických osôb (10%, 20%, 28%, 35%, 38%). Zabezpečila sa spravodlivosť dane, výška dane rastie lineárne s výškou hrubej mzdy. Bola zrušená paušálna daň a zavedená možnosť paušálnych výdavkov. Pri dani z príjmov právnických osôb bola znížená sadzba dane na 19% z pôvodných 25%. Zaviedli sa voľnejšie pravidlá na odpisovanie hmotného a nehmotného majetku (znížil sa počet odpisových skupín z 5 na 4), pre uznávanie daňových výdavkov a pod. DPH bola nosným bodom predtým sa používala sadzba dane 20% a znížená vo výške 14% a nahradila ju 19%. Táto zmena zasiahla hlavne tovary a služby, ktoré patrili do zníženej sadzby, čiže potraviny, lieky, energie, knihy a pod.

Prenieslo sa zaťaženie z priamych daní na nepriame. Odstránila sa neefektívna podpora nižších príjmových skupín cez nepriame dane. Pri spotrebných daniach sa zvýšili sadzby, čo malo za cieľ utlmiť výpadok príjmov štátneho rozpočtu spôsobený nižším výnosom DPH. Toto zvýšenie sa týkalo spotrebnej dane z tabakových výrobkov, minerálnych olejov a dane z piva. Pri dani z liehu a vína sa nezmenili sadzby. Ďalej došlo k zmene daňovej sadzby pri cigaretách, zaviedla sa kombinovaná sadzba. Pričom vedľajším cieľom sa zvýšilo aj daňové zaťaženie cigariet, čo spôsobilo zvýšenie u väčšiny cenových kategórií. Taktiež došlo k presunu zodpovednosti pri výbere všetkých spotrebných daní z daňových úradov na colne úrady. Zrušila sa daň z dedičstva a z darovania a nahradila ju daň prevodu a prechodu z nehnuteľnosti a sadzba dane bola vo výške 3%. No ale 1.1. 2005 sa zrušila aj daň z prevodu a prechodu nehnuteľnosti. Uvažovalo sa taktiež o zrušení cestnej dane a zavedením dane z motorových vozidiel,

pričom predmetom by boli len úžitkové vozidla a taktiež by sa zrušilo zdaňovanie motorových vozidiel a autobusov. Nakoniec sa ale v roku 2004 žiadne zmeny nekonali ale 1.1. 2005 sa schválil zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady.

4.3 Charakteristika daňovej sústavy a jej členenie

V Slovenskej republike tvoria dane hlavný zdroj príjmov štátneho rozpočtu. Ide o špecifickú kategóriu tovarov a služieb, ktoré sú taxatívne vymedzené a je v záujme štátu takýmto spôsobom znížiť ich cenu a tak zabezpečiť ich dostupnosť. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa naša daňová sústava ešte viac zjednodušila. Zrušili sa niektoré typy daní ako napríklad daň z darovania, daň dedičská a podobne. Daňovú sústavu je v súčasnosti tvorená 9 druhmi daní, ktoré sú rozpísané v tabuľke nižšie. Teraz postupne rozoberiem jednotlivé typy daní a najdôležitejšiu pozornosť budem venovať spotrebným daniam. (viď. Obr. č. 2 Príloha 1)

Tabuľka č.1 Prehľad daní v SR

DRUH DANE	NÁZOV DANE	PRÁVNA NORMA
Daň z príjmov	Daň z príjmov fyzických osôb	Zákon č. 595/2003 Z. z.
	Daň z príjmov právnických osôb	Zákon č. 595/2003 Z. z.
Majetková daň	Daň z nehnuteľnosti	Zákon č. 582/2004 Z. z.
	Daň z motorových vozidiel	Zákon č. 582/2004 Z. z.
	Ostatné miestne dane	Zákon č. 582/2004 Z. z.
Všeobecné	Daň z pridanej hodnoty	Zákon č. 222/2004 Z. z..
Selektívne dane spotrebné	Daň z minerálnych olejov	Zákon č. 98/2004 Z. z.
	Daň z liehu	Zákon č.105/2004 Z. z.
	Daň z vína	Zákon č. 104/2004 Z. z.
	Daň z piva	Zákon č.107/2004 Z. z.
	Daň z tabakových výrobkov	Zákon č.106/2004 Z. z.
	Daň zo zemného plynu, uhlia a elektriny	Zákon č.609 /2007 Z. z.

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.3.1 Dane z príjmov

V našej daňovej sústave sa uplatňujú dva druhy daní z príjmov z dôvodu uplatnenia rozdielnych princípov pri zdaňovaní týchto ekonomických subjektov. Pri fyzických osobách je miera zdanenia ovplyvňovaná individuálnou úrovňou spotreby jednotlivých tovarov a služieb, ide o zdanenie príjmov zo závislej činnosti. Na druhej strane aj keď sa jedná o možnosti rozširovania podnikateľských aktivít, pri zdaňovaní podnikania inej samostatnej zárobkovej činnosti a prenájmu. Pričom pri právnických osobách ovplyvňuje len oblasť podnikateľských aktivít. Prostredníctvom daní z príjmov sa zabezpečuje stabilný príjem štátneho rozpočtu a zároveň sa vytvárajú predpoklady na rozvoj podnikateľských aktivít jednotlivých ekonomických subjektov, ak by sa rozvíjali nežiaducim smerom dá sa ich utlmiť.

Daň z príjmu fyzických osôb

Subjektom dane respektíve daňovníkom je fyzická osoba, pričom môže ísť o daňovníkov s obmedzenou alebo neobmedzenou daňovou povinnosťou.

Podľa zákona o daní z príjmov sú predmetom dane:

- a) príjmy zo závislej činnosti
- b) príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu
- c) príjmy z kapitálového majetku
- d) ostatné príjmy

Zákon uvádza príjmy, ktoré sú oslobodené od dane, patria sem príjmy z prenájmu, príjmy plynúce zo štátnej sféry ako dávky podpory a podobne.

Základ dane sa vypočíta ako súčet čiastkových základov dane podľa jednotlivých druhov príjmov. Sadzba dane je 19% zo základu dane znížená o daňovú stratu a o nezdaniteľné časti základu dane. Zdaňovacím obdobím u daní z príjmu fyzických osôb je kalendárny rok. Daňovník (jeden rodič) si môže uplatniť na každé vyživované dieťa žijúce v spoločnej domácnosti daňový bonus vo sume 19,32 EUR mesačne, ak spĺňa že v zdaňovacom období mal príjmy vo výške šesťnásobku minimálnej mzdy. O sumu daňového bonusu sa znižuje daň.

Daň z príjmu právnických osôb

Daňovníkom sú právnické osoby zriadené na podnikanie a právnické osoby nezriadené na podnikanie, ale vykonávajúce podnikateľskú činnosť s cieľom dosahovať zisk.

Predmetom dane sú príjmy zo všetkých činnosti, ak ide o právnické osoby zriadené na podnikanie a právnické osoby nezriadené na podnikanie, zdaňujú príjmy dosahované len z podnikateľskej činnosti. Zákon uvádza príjmy oslobodené od dane ako napríklad príjmy štátnych fondov, príjmy vyšších územných celkov z prenájmu a predaja ich majetku.

Základom dane u daňovníka, ktorý účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva sa vychádza z rozdielu medzi príjmami a výdavkami. Pričom u daňovníka, ktorý účtuje v sústave podvojného účtovníctva ide o rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. Ďalej sa základ dane upraví o pripočítateľné a odpočítateľné položky. Sadzba dane predstavuje 19% a je znížená o daňovú stratu. Zdaňovacím obdobím je kalendárny rok, ak to zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

4.3.2 Nepriame dane

Nepriame dane tvoria dve základné dane a to daň z pridanej hodnoty a spotrebné dane. Tieto dane odovzdáva platiteľ dane správcovi dane, ale v konečnom dôsledku zaťažujú konečného spotrebiteľa, lebo tvoria súčasť realizačnej ceny. Spotrebné dane poznáme pod pojmom špecifické dane zo spotreby a daň z pridanej hodnoty nazývame aj univerzálnou daňou zo spotreby.

Daň z pridanej hodnoty

Kľúčovou nepriamou daňou v našej daňovej sústave je daň z pridanej hodnoty. Predstavuje výrazný zásah do celej štruktúry daňovej politiky. Pri prijatí tejto dane nejde iba o nahradenie jedného typu spotrebnej dane inou daňou, ale tvorí určitý zásah i do štruktúry priamych daní, čiže daní z príjmov. Daň z pridanej hodnoty sa uplatňuje vo

väčšine vyspelých európskych štátov a najmä v krajinách Európskeho spoločenstva, čo má význam najviac pre integrujúce sa ekonomické systémy a krajiny, ktoré do nich prístupujú. Z ekonomického hľadiska je daň z pridanej hodnoty všeobecnou spotrebnou daňou, ktorú odvádza dodávateľ, ale zaťažuje konečného spotrebiteľa. Platiteľmi dane sú všetci dodávateľia tovaru a služieb či už ide o fyzické, alebo právnické osoby. Daň z pridanej hodnoty nezaťažuje majetok, ani výsledok hospodárenia toho, kto ju odvádza, z toho dôvodu že platitelia dane vystupujú iba v úlohe vyberačov tejto dane. Daň z pridanej hodnoty sa vyberá po častiach v jednotlivých fázach výroby a odbytu, pri nákupe a predaji. Odvádzaná do štátneho rozpočtu je postupne hlavne prostredníctvom podnikateľov zaregistrovaných ako platitelia dane v pravidelných termínoch za zdaňovacie obdobie. DPH v skutočnosti zaťažuje iba konečného spotrebiteľa.

K hlavným výhodám tejto dane patrí že je neutrálna z hľadiska konkurencie aj z hľadiska organizačnej štruktúry podnikateľov (zdanenie závisí od celkovej výšky pridanej hodnoty). Dovoz tovaru sa zdaňuje v rovnakej výške ako tuzemský tovar a vývoz sa nezdaňuje. Ďalej dodávateľ odvádza len tu časť dane štátu, ktorá prináleží na jeho pridanú hodnotu. Daň zaťažuje len rozdiel medzi cenou pri nákupe a predajnou cenou tovaru a služieb.

Nevýhody, ktoré vyplývajú zo zavedenia tejto dane sú, že vplýva na rast cien a tým aj na rast inflácie. Neberie do úvahy príjmovú situáciu spotrebiteľa, najviac sú zasiahnutí tí ktorí majú nízke príjmy. DPH mení cenové relácie tovaru a služieb, čo môže znamenať zásah do ponuky a dopytu. Z hľadiska daňového úradu je náročná na výkon správy dane.

Od 1. Januára 2007 je zavedená znížená sadzba dane z pridanej hodnoty z 19% na 10% ktorá sa uplatňuje na lieky a zdravotnícke pomôcky. Niektoré lieky majú stále 19% DPH, do skupiny so zníženou DPH patria tovary, ktoré nekupujú nízko príjmové a stredne príjmové skupiny. Najnižšia sadzba sa vzťahuje na tovary, ktoré patria pod konkrétne v zákone vymenované položky Colného sadzobníka. Zdravotné pomôcky a niektoré typy liekov sa len ťažko identifikujú prostredníctvom tohto sadzobníka. Tento zoznam je nedokonalý a neúplný, čiže neznižuje daň na všetky tovary. Znížená DPH priniesla finančný prospech skôr dovozcom a podnikateľom v tejto oblasti, ale nie občanom.

Podobne ako lieky aj pri knihách klesla DPH, aj napriek nižšej dani 10% na tom získali v prvom rade ľudia z knižného biznisu. Ide o knihy, brožúry podobné tlačiarenské

výrobky, ktoré podľa Roberta Fica majú „oživiť knižný trh, ktorý zvedením 19 % DPH stagnoval“.

Spotrebné dane

Od 1. 1. 1993 sú spotrebné dane súčasťou daňovej sústavy Slovenskej republiky, zároveň predstavujú neoddeliteľnú súčasť vo vyspelých trhových ekonomikách. Spotrebné dane tvoria veľmi dôležitý príjem štátneho rozpočtu. Ich príjem je pomerne stály a pravidelný, je možné s ním počítať aj pri prognóze výdavkových možnosti štátneho rozpočtu. Vyplýva to z toho, že tieto dane zasahujú tie okruhy tovarov, ktorých spotreba je relatívne stála a pružnosť dopytu minimálna. Spotrebné dane sa uplatňujú u týchto skupín tovarov:

a) lieh	d) tabakové výrobky
b) pivo	e) minerálne oleje
c) víno	f) zo zemného plynu uhlia a elektriny

Spotrebné dane patria z hľadiska funkcie daňového mechanizmu do kategórie nepriamych daní selektívneho typu. Rovnako ako daň z pridanej hodnoty aj tieto dane predstavujú štátom iniciovanú prirážku k cene, ktorá by mala zabezpečiť predávajúcemu finančné zdroje nevyhnutné na priebeh reprodukčného procesu. Výrobca alebo dovozca je iba nositeľom respektíve platiteľom tejto dane. Ten, kto daň skutočne zaplatí, je vždy konečný spotrebiteľ.

Pre vládu sú spotrebné dane stabilným zdrojom príjmov. Výber spotrebných daní oproti ostatným je lacnejší aj z toho hľadiska, pretože sa ťažko dá vyhýbať ich plateniu, čím sa znižujú náklady na kontrolu. Pri výbere spotrebných daní sa zdaňujú tovary, ktoré so sebou neprinášajú len pozitíva ale aj negatíva vo forme nákladov a škôd. Úsilím vlády je znížiť ich spotrebu. "Každé zvýšenie spotrebnej dane má na jednej strane zvýšiť príjmy rozpočtu, nutné na pokrytie týchto výdavkov, zároveň však dochádza k cielenému opatreniu na zníženie spotreby, a teda aj výdavkov, ktoré sú s ňou spojené. Zdaňované komodity sú luxusné, teda nie sú nevyhnutné pre život a je predpoklad, že by mali zaťažovať vrstvy s vyššími príjmami," uvádza sa v analýze rezortu financií. Vláda často aj napriek týmto vyhláseniam vo viacerých prípadoch neželá zníženie spotreby tovarov, ktoré sú škodlivé zdraviu a životnému prostrediu. Dôvodom je že by to mohlo viesť k výraznému výpadku zdrojov štátneho rozpočtu.

Tabuľka č. 2 Porovnanie základných informácií o daní vína, piva, liehu

<i>Druh dane</i>	<i>Predmet dane</i>	<i>Základ dane</i>	<i>Sadzba dane</i>
Spotrebná daň z vína	víno vyrobené na daňovom území (SR), dodané na daňové územie z iného členského štátu alebo dovezené na daňové územie z územia tretieho štátu	množstvo vína vyjadrené v hektolitroch	tiché víno 0 €/hl šumivé víno 79,66 €/hl šumivé víno s obsahom alkoholu nie viac ako 8,5 % objemu 56,42 €/hl medziprodukty 82,98 €/
Spotrebná daň z piva	pivo vyrobené na daňovom území (SR), dodané na daňové územie z iného členského štátu alebo dovezené na daňové územie z územia tretieho štátu	množstvo piva vyjadrené v hektolitroch	základná sadzba 1,65 €/stupeň Plato/hl znižená sadzba 1,22€/stupeň Plato/hl
Spotrebná daň z liehu	lieh vyrobený na daňovom území (SR), dodané na daňové územie z iného členského štátu alebo dovezené na daňové územie z územia tretieho štátu	množstvo liehu vyjadrené v hektolitroch 100 % alkoholu pri teplote 20 stupňov Celzia	základná sadzba 1080 €/hl znižená sadzba 540 €/hl

Zdroj: internetová stránka www.finance.sk

5 Analýza plnenia daňových príjmov za obdobie rokov 2005 až 2009

Štátny rozpočet Slovenskej republiky je zložený z dvoch strán z príjmovej a výdajovej, ale podstatnú časť príjmovej stránky štátneho rozpočtu tvoria práve dane. Pričom dane sú nenávratného charakteru a súvisia s chápaním rozpočtu ako peňažného fondu.

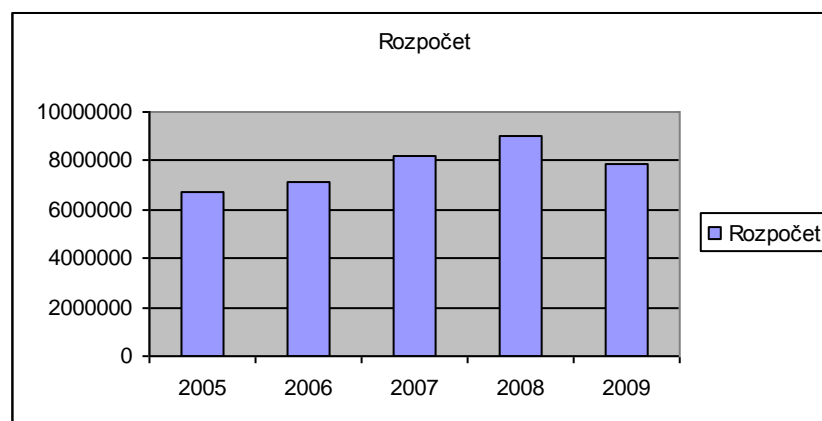
Tabuľka č. 3 Vývoj plnenia daňových príjmov (v tis. EUR)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
2005	6703876	7389132	110,22
2006	7158435	7843259	109,57
2007	8232257	8573857	104,15
2008	8994656	9024729	100,33
2009	7870504	8025249	101,97

Zdroj: DRSR

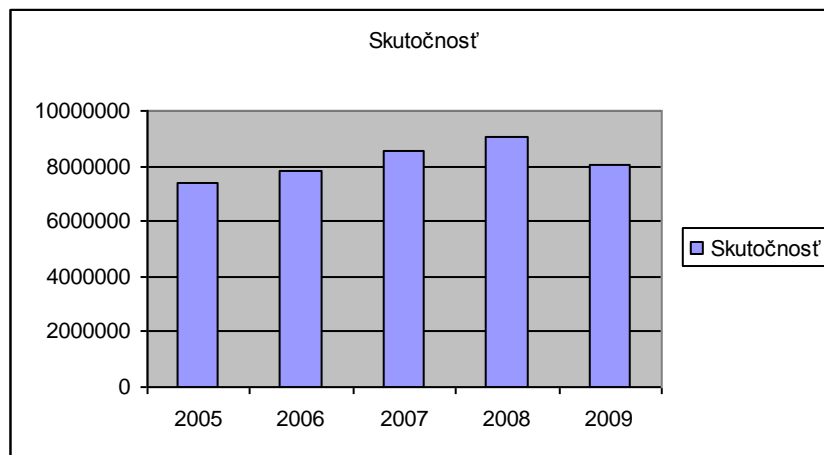
Na základe tejto tabuľky vieme povedať, že vo všetkých rokoch od 2005 do 2009 bolo naplnený rozpočet na 100% , pričom ide o priaznivý stav a plnenie presahuje v jednotlivých rokoch od roku 2005 ich plánovanú výšku. Vo všetkých rokoch je prekročenie rozpočtových príjmov v hodnotovom vyjadrení v roku 2005 o 685256 tis. EUR, v roku 2006 o 684824 tis. EUR, ďalej v roku 2007 o 341600 tis. EUR, v roku 2008 o 30073 tis. EUR a v roku 2009 o 154745 tis. EUR.

Graf č. 1 Vývoj rozpočtu za obdobie 2005 až 2009

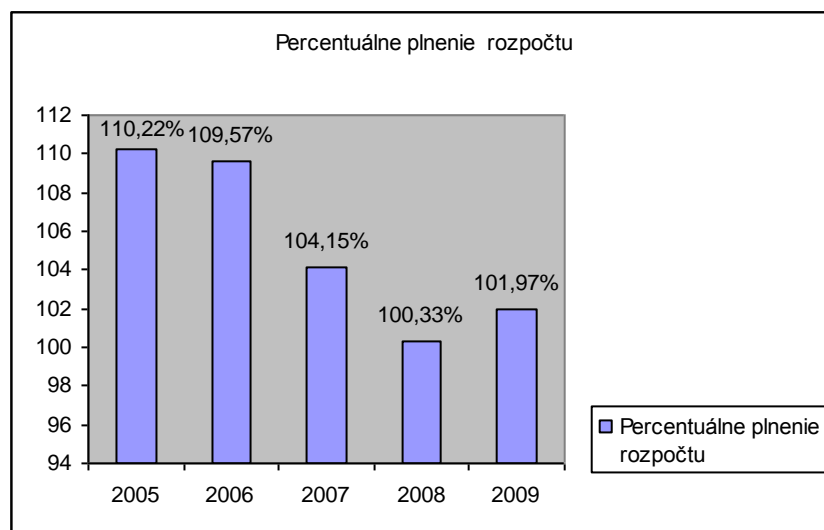
Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 2 Vývoj skutočného rozpočtu za obdobie 2005 až 2009

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 3 Vývoj percentuálneho plnenia za obdobie 2005 až 2009

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 4 Prehľad plnenia daňových príjmov k 31. 12. 2005 (v tis. Eur)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
Daň z príjmov FO	68280	92711	135.78
Daň z príjmov PO	998008	1396833	139.96
Dane vybrané zrážkou	212441	127963	60.23
Majetkové dane	x	32065	x
DPH	3894941	4063898	104.33
Spotrebné dane	1506041	1659630	110.20
Dane z medzinárodného Obchodu	x	-2158	x
Pokuty z daňovej kontroly	24165	18190	75.27
Spolu	6703876	7389132	110.22

Zdroj: Daňový úrad

Vypracoval: DRSR, vlastné prepočty

Rozdiely v súčtoch sú z dôvodu zaokrúhľovania

Keď vychádzame z tabuľky zistíme, že skutočné príjmy predstavovali príjmy vo výške 7389132 tis. EUR, z toho vyplýva že daňové príjmy boli splnené na 110,22%. (viď. graf č. 4 v prílohe 2) V predchádzajúcom roku boli k 31.12.2004 skutočné daňové príjmy vo výške 6954060 tis EUR. K 31.12.2005 oproti roku 2004 bolo plnenie vyššie o 435072 EUR. Dane vybrané zrážkou a dane z medzinárodného obchodu nenaplnili rozpočtované príjmy, pretože ich percentuálne plnenie predstavovalo pri daniach z medzinárodného obchodu výšku 75,27% a pri dani vyberanej zo zrážky 60,23%. Daň z príjmov fyzických osôb a daň z príjmov právnických osôb výrazne prekročili rozpočtované príjmy o takmer 40%, čiže na tom boli najlepšie z uvedených daní. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný nárast pri DPH o 758580 tis EUR, ďalej pri dani z príjmov právnických osôb 412604 tis. EUR a tiež pri spotrebnej dani o 218848 tis. EUR.

Tabuľka č. 5 Prehľad plnenia daňových príjmov k 31. 12. 2006 (v tis. Eur)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
Daň z príjmov FO	82752	85840	103,73
Daň z príjmov PO	1200989	1569110	130,65
Dane vybrané zrážkou	148377	161289	108,69
Majetkové dane	x	10854	x
DPH	3983171	4264190	107,06
Spotrebné dane	1723230	1730963	100,45
Cestná daň	x	-596	x
Dane z medzinárodného Obchodu	19916	21609	108,52
Pokuty z daňovej kontroly	x	x	x
Spolu	7158435	7843259	109,57

Zdroj: Daňový úrad

Vypracoval: DRSR, vlastné prepočty

Rozdiely v súčtoch sú z dôvodu zaokrúhľovania

Ku dňu 31.12.2005 o štátnom rozpočte na rok 2006 boli daňové príjmy rozpočtované vo výške 215 655 mil. Sk.(7158435 tis. EUR).

Ako v uvedenej tabuľke vidíme, skutočne daňové príjmy predstavovali k 31. 12. 2006 sumu 7843258 tis. Eur, pričom ročné plnenie rozpočtu bolo na 109,57%. V porovnaní s rokom 2005 je plnenie príjmov v roku 2006 vyššie o 454126 tis. EUR. Z tabuľky ďalej vidíme, že skutočné plnenie je o 684823 tis EUR vyššie ako bolo rozpočtované. Rok 2006 bol veľmi priaznivý rok, výnos na všetkých daňových príjmoch bol vyšší ako rozpočet a všetky daňové príjmy boli splnené na 100%. Najviac boli presiahnuté rozpočtované príjmy pri DPH, v skutočnosti bolo vyššia o 281019 tis EUR ako rozpočet.

Tabuľka č. 6 Prehľad plnenia daňových príjmov k 31. 12. 2007 (v tis. Eur)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
Daň z príjmov FO	93872	109839	117
Daň z príjmov PO	1644360	1740789	105,86
Dane vybrané zrážkou	139879	189039	135,15
Majetkové dane	x	2025	x
DPH	4502888	4513643	100,24
Spotrebné dane	1827259	1981378	108,43
Cestná daň	x	-33	x
Dane z medzinárodného Obchodu	23999	35849	149,37
Pokuty z daňovej kontroly	x	1328	x
Spolu	8232257	8573857	104,15

Zdroj: Daňový úrad

Vypracoval: DRSR, vlastné prepočty

Rozdiely v súčtoch sú z dôvodu zaokrúhľovania

Skutočné daňové príjmy tvoria k 31. 12. 2007 sumu vo výške 8573857 tis. EUR, z toho vyplýva aj že ročné plnenie rozpočtu bolo na 104,15%. Skutočné plnenie daňových príjmov predstavovalo sumu vyššiu o 341600 tis. EUR ako bolo rozpočtované. Všetky druhy daní naplnili plán na 100%. Skutočný výnos na všetkých daňových príjmoch v roku 2007 bol vyšší ako rozpočet čiže tu išlo o mimoriadne priaznivú situáciu. Najviditeľnejšie prekročenie rozpočtových príjmov v hodnotovom vyjadrení bolo na spotrebných daniach o sumu 154119 tis EUR, ďalej na daní z príjmov právnických osôb (1596 tis. EUR) a ešte pri daniach vyberaných zrážkou (49160 tis. EUR). V porovnaní s rokom 2006 bolo plnenie príjmov vyššie o 730598. Podstatne najlepšie na tom bola v percentuálnom vyjadrení daň z príjmov právnických osôb (105,86%), dane vyberané zrážkou (135,15%) a dane z medzinárodného obchodu (149,37%).

Tabuľka č. 7 Prehľad plnenia daňových príjmov k 31. 12. 2008 (v tis. Eur)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
Daň z príjmov FO	103930	117938	113,47
Daň z príjmov PO	1940351	2122054	109,36
Dane vybrané zrážkou	186915	205968	110,20
Majetkové dane	x	1394	x
DPH	4714400	4632510	98,26
Spotrebné dane	2017194	1905962	94,49
Cestná daň	x	66	x
Dane z medzinárodného Obchodu	31866	37476	117,65
Pokuty z daňovej kontroly	x	1361	x
Spolu	8994656	9024729	100,33

Zdroj: Daňový úrad

Vypracoval: DRSR, vlastné prepočty

Rozdiely v súčtoch sú z dôvodu zaokrúhľovania

K 31. 12. 2008 predstavujú skutočne daňové príjmy finančnú sumu 9024729 tis. EUR, ďalej môžeme z uvedenej tabuľky skonštatovať, že skutočné plnenie bolo o 30073 tis. EUR vyššie ako rozpočtované plnenie. V tomto roku bolo zaznamenané ročné plnenie rozpočtu na 100,33%. Oproti predchádzajúcemu roku je plnenie príjmov štátneho rozpočtu v roku 2008 vyššie o 450872 tis. EUR. Na základe uvedeného percentuálneho plnenie rozpočtu som zistila, že dva druhy dane nespĺnili rozpočtované príjmy. Konkrétne sa jedna o spotrebné dane ktoré predstavovali plnenie vo výške 98,26% v hodnotovom vyjadrení šlo o sumu 111232 tis. EUR. A druhá bola DPH, ktorej suma v hodnotovom vyjadrení bola 81890 tis. EUR respektíve to bolo 94,49%.

Tabuľka č. 8 Prehľad plnenia daňových príjmov k 31. 12. 2009 (v tis. Eur)

Druh dane	Rozpočet	Skutočnosť	Percentuálne plnenie rozpočtu
Daň z príjmov FO	39068	28581	73,16
Daň z príjmov PO	2083907	2129770	102,20
Dane vybrané zrážkou	152665	155779	102,4
Majetkové dane	522	725	138,88
DPH	3734025	3846396	103,01
Spotrebné dane	1830462	1835376	100,27
Ine dane	-102	-28	27,31
Dane z medzinárodného Obchodu	28117	27676	98,43
Pokuty z daňovej kontroly	1840	974	52,92
Spolu	7870504	8025249	101,97

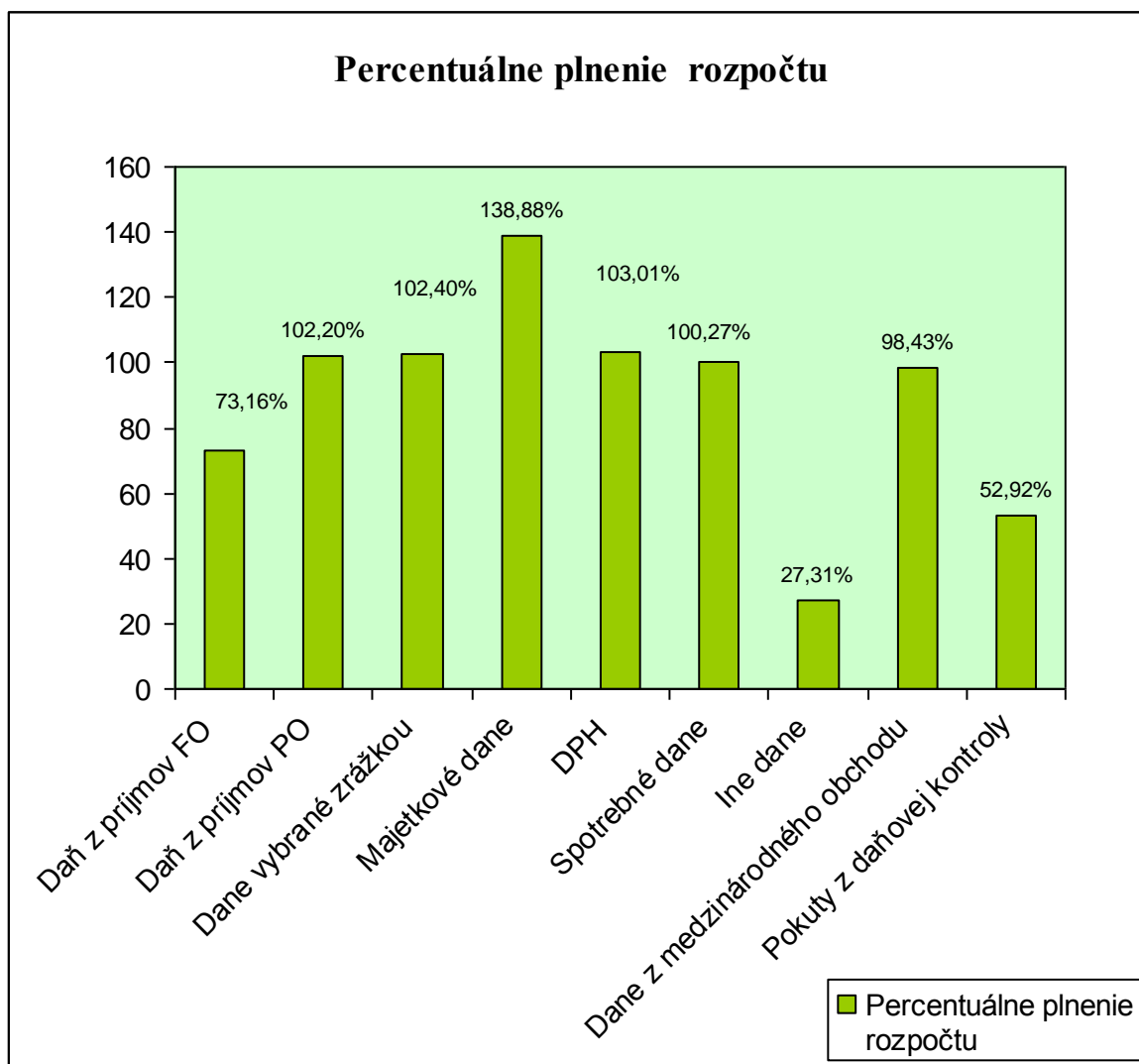
Zdroj: Daňový úrad

Vypracoval: DRSR, vlastné spracovanie

Rozdiely v súčtoch sú z dôvodu zaokrúhľovania

Na základe uvedených údajov som zistila, že skutočné daňové príjmy predstavovali k 31. 12. 2009 sumu 8025249 tis. EUR, čiže rozpočtované príjmy sa naplnili na 101,97%. Skutočné plnenie bolo o 154745 tis. EUR vyššie ako rozpočtované. Oproti rovnakému obdobiu roka 2008 je plnenie daňových príjmov ŠR k 31.12.2009 nižšie o 999480 tis. EUR. K vyšším daňovým príjmom oproti rozpočtu prispeli najmä DPH, daň z pridanej hodnoty(lepší výber o 45863 tis. EUR). Z tabuľky možno vidieť, že niektoré dane nenaplnili plán z hľadiska objemu, konkrétne ide o daň z príjmov fyzických osôb taktiež o dane z medzinárodného obchodu.(vid'. grafy 6 a 7 príloha 3)

Graf č. 5 Vývoj percentuálneho plnenia rozpočtu za rok 2009

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Daňová politika plní významnú úlohu, keďže tvorí podstatnú časť disponibilných príjmov štátneho rozpočtu. Treba venovať väčšiu pozornosť na jednotlivé problémy súčasnej daňovej sústavy a zároveň aj na jej ďalší vývoj v budúcnosti.

Viacerí politici i ekonómovia polemizujú o alternatívach zvyšovania daní vzhľadom na aktuálny stav slovenskej ekonomiky, rozpočtových príjmov a v neposlednom rade dopady hospodárskej krízy. Zo sociálneho hľadiska môžeme konštatovať, že daňové zaťaženie by nebolo vhodné zvyšovať, ale naopak skôr znižovať. Avšak z pohľadu fiškálneho a ekonomického existujú názory, že je správne zvýšiť daň z príjmov tzv. milionársku daň, ktorá sa inak podľa platnej legislatívy u nás už aplikuje. Zamyslime sa je to správne? V kontexte existencie daňovej optimalizácie a daňových únikov môžeme konštatovať, že najmä niektoré podnikateľské subjekty aplikujú výhody daňového mechanizmu s možnosťou znižovania daňového základu, čím sa ako vyhnú vysokej daňovej povinnosti. Jediný, kto pocíti dopad vysokých daní, budú zamestnanci s vyšším príjmom. Na Slovensku existujú podniky, ktoré si cenia svojich zamestnancov, preto zo sociálneho hľadiska nie je správne, aby ľudia, ktorí sú bohatší, vďaka svojmu úsiliu platili vyššie dane.

Keď sa zameriame na daňovú reformu môžeme skonštatovať, že prišlo k zjednodušeniu daňovej legislatívy, taktiež došlo čiastočne k zredukovaniu daňových únikov. Výhodou daňovej reformy bolo zníženie daňových sadzieb. Bola nastavená jednotná sadzba dani z príjmov na 19%.

Neskôr sa zaviedlo zníženie sadzby na knihy na 10% a lieky. Spôsobilo to, že ceny týchto tovarov ostali neznížené, spôsobilo to len nižší výnos. Zníženie sadzby DPH na lieky neprinieslo žiadnu výhodu pre ľudí, skôr len výhodu pre zdravotné poisťovne vo forme zisku. Osobne si myslíme, že DPH by sa už nemala znižovať i keby to pozitívne ovplyvnilo ekonomiku. Avšak z hľadiska aktuálnej krízy v Grécku vidíme tiež viaceré názory, ktoré poukazujú na možné zvýšenie tejto dane. Ak by sa dokázalo presadiť zníženie sadzby DPH, nedosiahol by sa žiadny účinok, lebo konečný spotrebiteľ by to nepocíťoval vo zvýšenej miere. Keby sa DPH znížilo, tak by to obchodníci zarátali do svojich marží, čo by spôsobilo, že ceny by boli za chvíľu rovnaké ako pred znížením. To by vlastne znamenalo zisky pre obchodníkov.

Slovenska republika aj po kríze, čo postihla svet nie je na tom najlepšie. Pričom v praxi sa dá povedať, že štát využil krízu na to, aby aplikáciou protikrízových balíčkov zvýšil svoje náklady. Nová vláda môže zvýšiť dane, hlavne kvôli zvýšenému deficitu verejnej správy a verejných financií. Podľa nášho názoru by bolo vhodné zmeniť aktuálnu konštrukciu protikrízových opatrení a vytvoriť komplexný program, ktorý by mal prvky logickej postupnosti a taktiež bol zameraný na dlhodobější horizont. Aj keby sa dane zvýšili napr. spotrebné dane na lieh, víno či pivo, zvýšila by sa nelegálna výroba liehu. Slovensko patrí medzi štáty Európskej únie a nie je problémom zvýšiť nákupnosť a podporovať tým ekonomiku iných okolitých štátov, výrobcovia by boli nepredajní v krátkom čase a začali by prepúšťať zamestnancov, prípadne zatvárať podniky. Taktiež vidíme negatívny dopad na vplyv verejných financií prostredníctvom nelegálneho dovozu tabaku a tabakových výrobkov z Ukrajiny.

Jednotlivé opatrenia by sa mali koncipovať inou formou, napríklad je možné navrhnúť riešiť krízu v štáte znížením nadbytočných miest v štátnom sektore a siahnutím na platy ministrov, poslancov, namiesto zvyšovania daní by bolo možné sa zamerať na čerpanie eurofondov a primárne znížiť byrokráciu pri ich žiadaní a čerpaní, čo by podporilo ekonomiku a zvýšilo komplexne príjmy štátneho rozpočtu. Dá sa konštatovať, že zvyšovanie daní nie je nevyhnutné, ak však nová vláda nevykoná nutné opatrenia a nepristúpi k zásadným reformám, čo by malo upraviť rastúce výdavky, môže to kompenzovať zdvihnutím daní, či už to budú spotrebné dane ako alkohol, či tabak, respektíve siahne na daň z príjmov ľudí a firmám.

Na základe analýzy plnenia príjmov štátneho rozpočtu za obdobie rokov 2005 až 2009 možno usúdiť, že percentuálne plnenie rozpočtu bolo naplnené v každom roku. Z čoho vyplýva, že ide o mimoriadne priaznivý stav. Na záver možno povedať, že v rokoch 2005 a 2006 boli skutočné daňové príjmy skoro o 10% vyššie ako rozpočtované, Aj keď v roku 2008 bolo to plnenie horšie, lebo predstavovalo výšku 100,33% a v roku 2009 bolo tiež nižšie 101,97%. Na základe analýzy možno tvrdiť, že ide o pomerne dobrú úspešnosť plnenia daňových príjmov štátneho rozpočtu aj keď v roku 2009 badať negatívny vplyv hospodárskej krízy.

V závere môžeme konštatovať, že v bakalárskej práci sme naplnili v úvode stanovený cieľ s využitím mnou zvolenej metodiky. Prínos tejto práce vidieť v možnosti jej využitia pre potreby študentov, ale aj ako súhrn podnetných informácií, ktoré môžu predstavovať základ pre moju diplomovú prácu.

Zoznam použitej literatúry

1. ÁRENDÁŠ, Marko. 2007 *Makroekonómia I*. 1. vyd. Nitra : SPU, 2007. 273 s. ISBN 978-80-8069-914-7
2. BERNARD & COLLI. 1992 *Ekonomický a finančný slovník*. Bratislava : Práca 1992. 265s. ISBN 80-7094-272-X
3. BOJŇANSKÝ, Jozef. 1997 *Daňovníctvo*. Nitra : SPU, 1997. 93s. ISBN 80-7137-376-1
4. BOJŇANSKÝ, Jozef. a kolektív. 2008 *Dane podnikateľských subjektov*. 2. vyd. Nitra : SPU, 2008. 250s. ISBN 978-80-552-0116-0
5. BORDOVČAK, Michal – PETRENKA, Ján. 1992 *Daňové orgány a daňovník*. 1. vyd. Bratislava : Elita, 1992. 96s. ISBN 80-85323-18-4
6. CZILINGOVÁ, Jana a kolektív. 1999 *Daňová sústava*. Bratislava : Ekonóm, 1999. 189 s. ISBN 80-225-1166-8
7. GRÚŇ, L. 2001 *Dane včera dnes a zajtra*. Bratislava : Eurounion, 2001. 315s. ISBN 80-88984-28-9
8. HARUMOVÁ, Anna. 2002. *Dane v teórii a praxi*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2009. 240 s. ISBN 80-89047-39-4
9. KRÁLIK, Jozef - SABAYOVÁ, Mária. 2008. *Základy daňového práva I*. 1. vyd Bratislava : Akadémia Policajného zboru 2008. 136s. ISBN 978-80-8054-461-4
10. KUBÁTKOVÁ, Květa. 2006. *Daňová teorie a politika*. 4. vyd. Praha : Aspi, 2006. 240 s. ISBN 80-7357-205-2
11. LENÁRTOVÁ, Gizela. 1999 *Daňové systémy*. Bratislava : Ekonóm, 1999. 224s. ISBN 80-225-0997-3
12. MEDVEĎ, Jozef a kolektív. 2009 *Daňová teória a daňový systém*. 1. vyd. Bratislava : Sprint dva. 2009. 288s. ISBN 978-80-89393-09-1
13. ORVISKÁ, Marta. 2001 *Daňová teória, politika a prax v kontexte európskeho integračného procesu*. Banská Bystrica : UMB. 2001. 44 s. ISBN 80-8055-651-2
14. PAULIČKOVÁ, Alena. 2002 *Nepriame dane v Slovenskej republike*. Bratislava : Eurounion, 2002. 119 s. ISBN 80-8894-36-X
15. PETRENKA, Ján. 2000 *Dane I*. Bratislava : Súvaha, 2000. 250s. ISBN 80-88-727-35-9

16. RICARDO, David. 1980 *Zásady politickej ekonómie a zdaňovanie*, In.: Diela svetových ekonómov, Bratislava : Pravda, 1980, 367 s.
17. SAMELSON, Paul A. – Nordhaus, William D. 1992 *Ekonómia 2*. Bratislava : Bradlo, 1992. 550s. ISBN 80-7127-030-8
18. SCHULTZOVÁ, Anna a kolektív. 2007 *Daňová teória a politika*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. 198s. ISBN 978-80-8078-161-3
19. SCHULTZOVÁ, Anna a kolektív. 2002 *Daňovníctvo*. 1 vyd. Bratislava: Súvaha, 2002. 263 s. ISBN 80-88727-53-7
20. SIPKO, Stanislav. 2003 *Dane*. Bratislava : Grafis. 2003. 28 s. ISBN 80-969025-1-2
21. SIVÁK, Rudolf. 2001 *Dane a daňová politika*. In.: Daňový a účtovný poradca podnikateľa, 2001,č. 8, 65s. ISSN 1335-0897
22. ŠIROKÝ, Ján. 2003 *Daňové teórie s praktickou aplikáci*. Praha : C.H.Beck, 2003. 249s. ISBN 80-7179-413-9
23. TROJÁK, Jozef a kolektív. 1993 *Sústava daní a poplatkov od roku 1993*. Bratislava : Slovenská obchodná a priemyselná komora 1993. 346 s. ISBN 80- 85588-08-0
24. ZUBALOVÁ, Alena. 2008 *Daňové teórie a ich využite v praxi*. Bratislava : Iura Edition 2008. 198s. ISBN 978-80-8878-228-3

Zákon č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov

Zákon č. 98/2004 Z.z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov

Zákon č. 104/2004 Z.z. o spotrebnej dani z vína v znení neskorších predpisov

Zákon č. 105/2004 Z.z. o spotrebnej dani z liehu v znení neskorších predpisov

Zákon č. 106/2004 Z.z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 107/2004 Z.z. o spotrebnej dani z piva v znení neskorších predpisov

Zákon č. 609/2007 Z.z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu

Internetové zdroje:

1. Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu SR k 31. 12. 2009 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
<http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp122009.pdf>
2. Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu SR k 31. 12. 2008 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
<http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp122008.pdf>
3. Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu SR k 31. 12. 2007 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
<http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp122007.xls>
4. Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu SR k 31. 12. 2006 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
<http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp200612.xls>
5. Prehľad o plnení daňových príjmov štátneho rozpočtu SR k 31. 12. 2005 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
<http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp1205.xls>
6. Analýza plnenia daňových príjmov ŠR k 31.12. 2005 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
< http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/analyzy/data/ana12_05.doc >
7. Analýza plnenia daňových príjmov ŠR k 31.12. 2006 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
< http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/analyzy/data/an12_06.doc >
8. Analýza plnenia daňových príjmov ŠR k 31.12. 2007 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
< http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/analyzy/data/an12_07.doc >
9. Analýza plnenia daňových príjmov ŠR k 31.12. 2008 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
< http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/analyzy/data/an12_08.pdf >
10. Analýza plnenia daňových príjmov ŠR k 31.12. 2009 [online], cit. [2010-04-16]. Dostupné na internete z www:
< http://www.drsr.sk/drsr/slovak/statistiky/plnenie_sr/data/rozp122009.pdf >

11. Štát už zdaňuje knihy 10timi percentami [online], cit. [2010-04-18]. Dostupné na internete z www:

< [://peniaze.pravda.sk/sk-ppotrebitel.asp?c=A080102_135518_sk-psporteb_p32](http://peniaze.pravda.sk/sk-ppotrebitel.asp?c=A080102_135518_sk-psporteb_p32)>

12. Porovnanie základných informácií o daní vína, piva, liehu [online], cit. [2010-04-18].

Dostupné na internete z www:

< <http://www.finance.sk/dane/informacie/spotrebne-dane/tabulka/>>

Zoznam príloh

Príloha 1

Obr. č. 2 Daňová sústava SR

Príloha 2

Graf č. 4 Vývoj skutočného rozpočtu za rok 2005

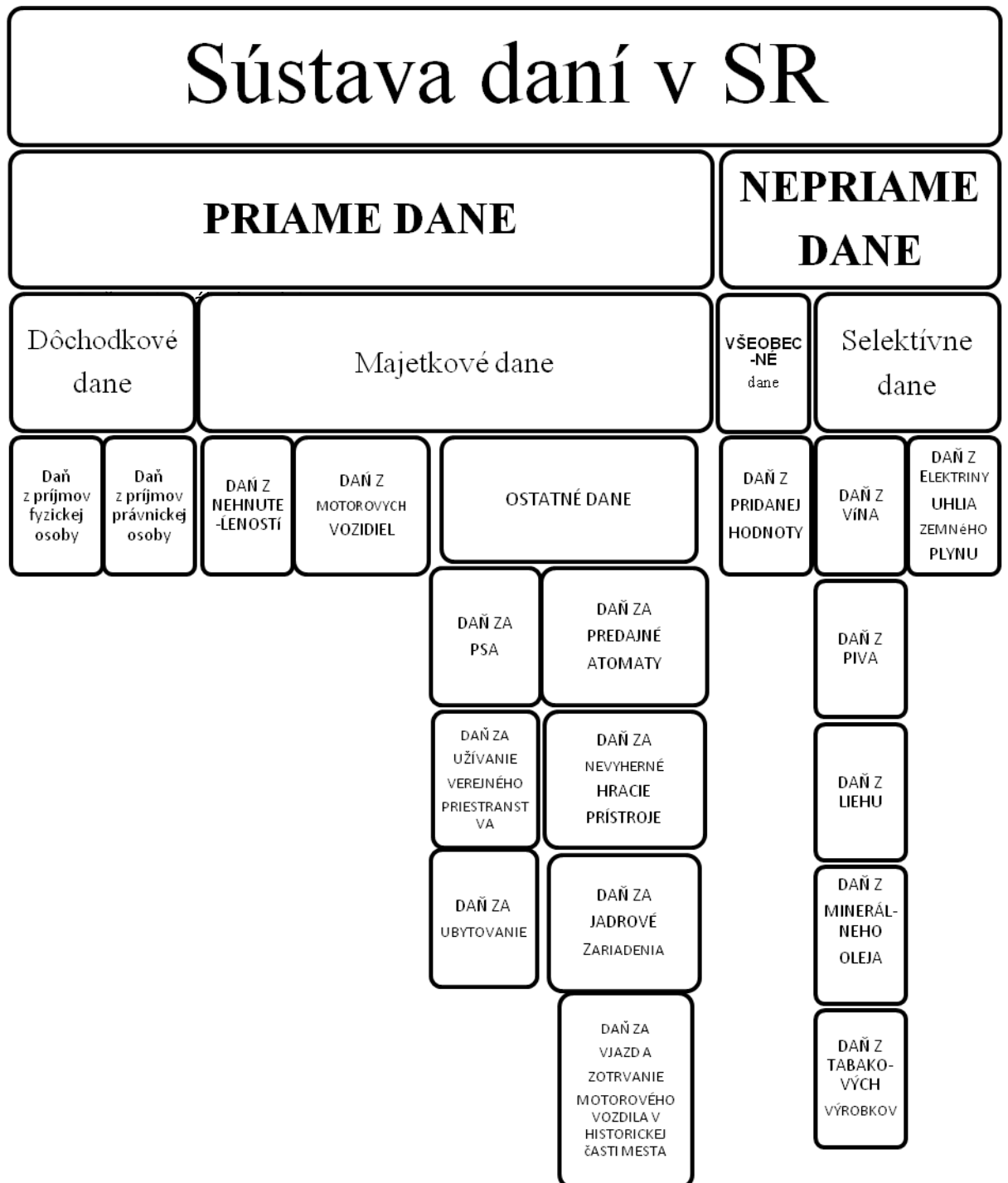
Príloha 3

Graf č. 6 Vývoj rozpočtu za obdobie 2009

Graf č. 7 Vývoj skutočného rozpočtu za obdobie 2009

Príloha 1

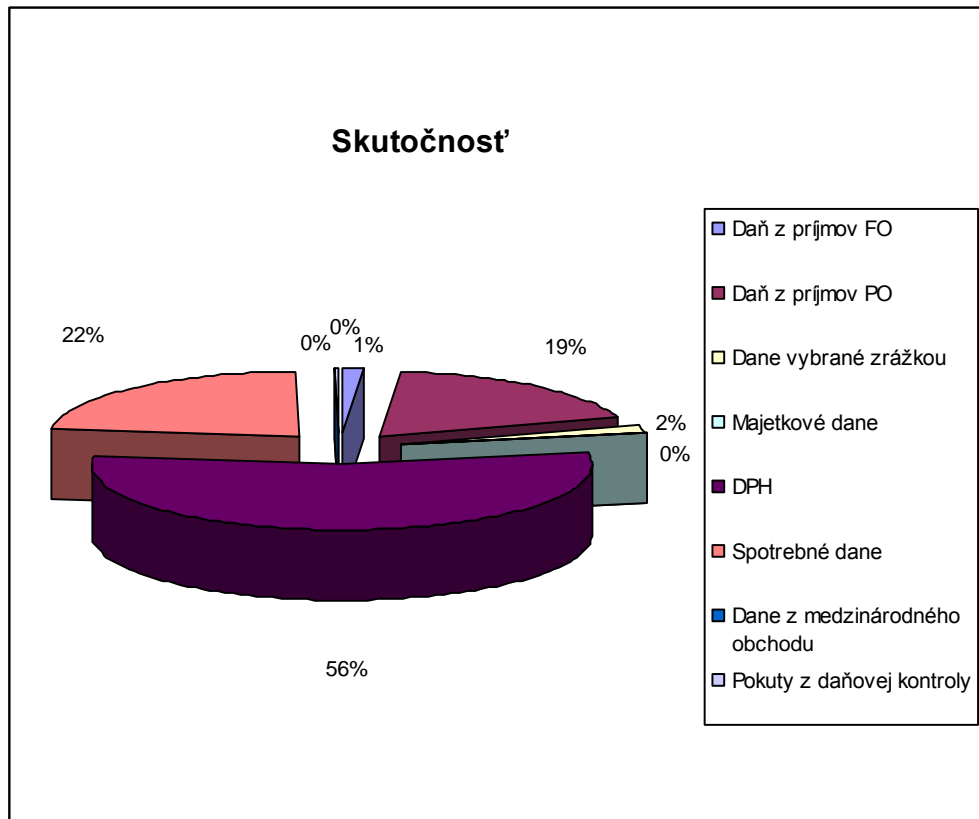
Obr. č. 2 Daňová sústava SR

Zdroj: Vlastné spracovanie

Príloha 2

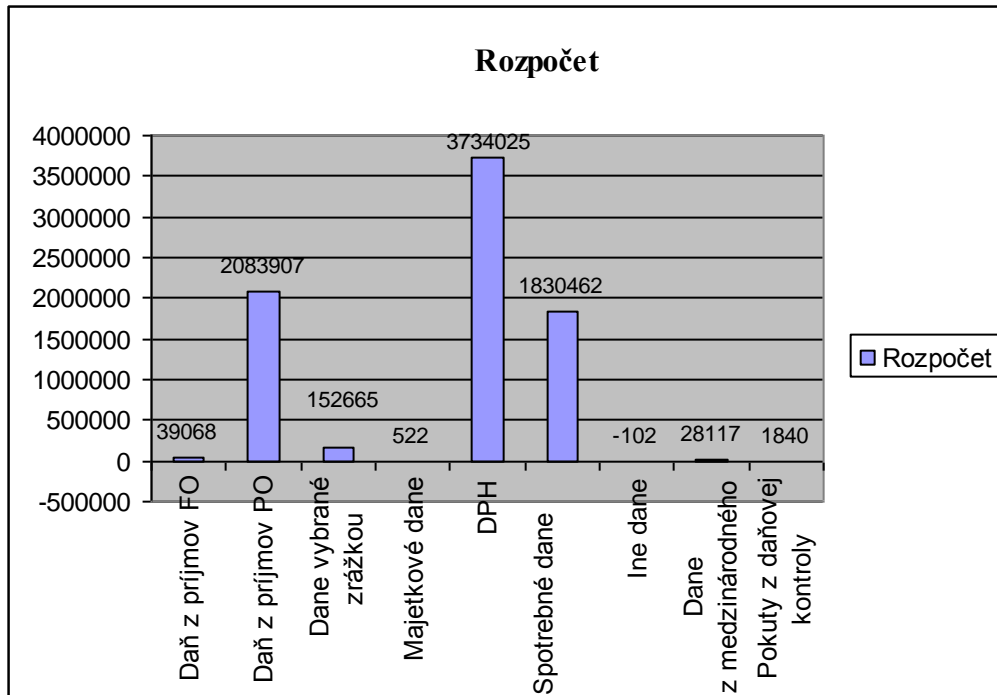
Graf č. 4 Vývoj skutočného rozpočtu za rok 2005

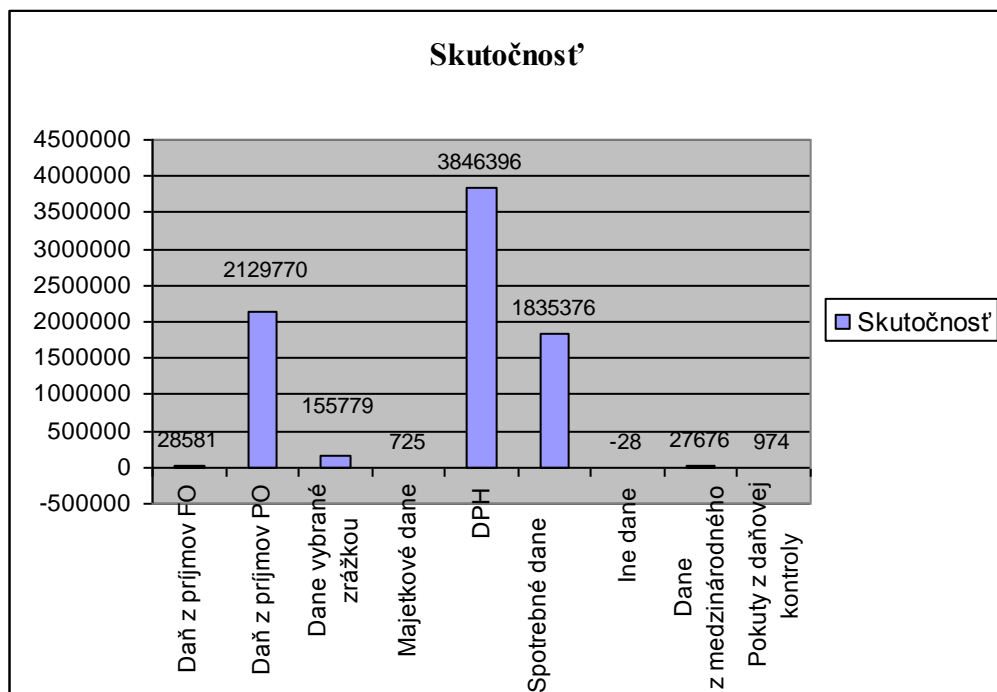
Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha 3

Graf č. 6 Vývoj rozpočtu za obdobie 2009

Graf č. 7 Vývoj skutočného rozpočtu za obdobie 2009

Zdroj: vlastné spracovanie